

דבר תורה לשלחן שבת

מתורת הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א

פלא יועץ

- אחדות -

והגדר הגדול כדי להיות באחדות הוא שיקיים מה שאמרה תורה 'אחרי רבים להטות'. ואף אם נראה ברור בעיניו שהם טועים ואליו ראוי לשמוע שהוא אומר דבר הגון, יבטל דעתו נגד דעתם, ויסייע גם הוא עם הרבים ולא יעבור על דעת חבריו, כמאמר רבי יוסי שאמר מעולם לא עברתי על דעת חברי, יודע אני בעצמי שאיני כהן, ואם היו אומרים לי חברי עלה לדוכן הייתי עולה. וגם הוא יצא לקראת נשק נגד החולקים עם הרבים, ויאמר אליהם בנועם שיח שלהם ראוי לשמוע אף שאין דעתם מסכמת עמהם.

ולפעמים צריך שהזקנים והגדולים ישמעו לקטנים ויבטלו רצונם מפני רצונם לפי צורך שעה, כשרואים שקרוב לצאת פרצה לפי דעתם של בחורים, שהם חסרי מדע. וכבר אמרו 'אשרי הדור שהגדולים נשמעים לקטנים'. ישאו ביום ההוא קל וחומר בעצמם הקטנים וישמעו לגדולים.

ואם יש רב מורה צדק וטובי ומנהיגי העיר, שקבלום עליהם שעל פיהם יהיה הנהגת העיר, ראוי שלא יהא פוצה פה ומצפצף עליהם, אפלו אם יאמרו על ימין שהוא שמאל.

(ספר "פלא יועץ" ערך 'אחדות')

אל תבייש!

חַמִּישָׁה בִּקְרֵי יִשְׁלָם תְּחַת הַשּׁוּר, וְאַרְבַּעָה צֵאֵן תְּחַת הַשָּׂה (כא, לו')

רבותינו עמדו על זאת מה פשר בזה שיש לגנב הפרשי תשלומים לשה פחות מהשור. ואמרו כי "חס הקב"ה על כבודן של בריות!". שור שהולך ברגליו ולא נתבזה בו הגנב לנושא על כתפו, משלם חמשה. שה שנושאו על כתפו, משלם ארבעה הואיל ונתבזה בו. **והדברים** מרפסן איגרי, הלא אדם זה על עצמו לא חס, והלך וגנב מה לנו לחוס עליו, ועוד בסוג בזיון אשר כזה.

אכן, האל לנו אל ברחמנות, מלמדנו, הלא סוף סוף ה"גנב" הלז, גם הוא יש לו נפש, יש לו איזהו רגש, וספג "בזיון", אומר לנו הקב"ה "עליכם להתחשב בנפש המבזה הזו" הנה התבייש ולכן יש "להתחשב" עימו.

וזאת לאפוקי ממחשבות קצת בני אדם, שאומרים, איש כזה שעושה כך ועושה כך, שיאכל מה שבישל. אך אצל בורא עולם אינו כן! כי עליך לעורר רחמיק גם על איש אשר כזה, לרדת חדרי בטנו ולשאת עימו כביכול בבזיונו. וכן מצאנו עוד (בסו"פ יתרו) שהזהיר האל 'ולא תעלה במעלות על מזבחי', כי אז צריך להרחיב פסיעותיו אל מול אבני המזבח והוי כבזיון, הרי דברים קל וחומר: "ומה אבנים הללו שאין בהן דעת להקפיד על בזיונם, אמרה תורה הואיל ויש בהן צורך לא תנהג בהם מנהג בזיון. חבריך שהוא בדמות יוצרך, ומקפיד על בזיונו על אחת כמה וכמה". והובא בפירושו רש"י שם.

ולכן צריך ליקח מזאת, שגם ילד קטן אשר יודעים מעשיו, אין להפתיעו ולביישו או כל כיוצא בזה כי אז מתבזה. והקב"ה מואס באכזריות זו. וכן אפילו יכול להפתיע את אדם אשר למשל "גונב" ולארוב לו ולתופסו בשעת מעשה אסור לעשות כך, רק יעשוהו באופן אחר, כי כל "בושה" חמור אצל הקב"ה, ויש צד ש"בושה" גרוע מהורגו, ע' סנהדרין (דף מה). ועיין במציעא (דף נח: נט). ובספרי אור שבעת הימים (ח"א עמוד שב שג). וכל שכן, שאין לאדם לבייש את אשתו, כגון שחפץ לדכאה ומוצא דבר גנות לביישה ח"ו, אוי לו מיום הדין אוי לו מיום התוכחה, שעושה כן למי אשר בשר מבשרו אשת חיקו. וכל שכן משנה זהירות לבייש אב או אם לא תהא כזו. וצריך הרבה התאפקות בדברים כאלו לפעמים, והנסיון גדול. אבל כאשר חזינן עד היכן התחשב הקב"ה באנשים זולים שלא לזלזלם, כל שכן שעלינו לזיזר ולהיות עם לב רגיש ומלא רחמנות על הכל.

וכדרך שאדם נוהג למטה - כאן יתנהגו עימו מלמעלה.

ואותו מעשה שסיפרו לנו בגמרא (כתובות סז:) שהיו זוג נותנים צדקה לאדם פלוני בסתר וכשהפתיע אותם לראות מי הם, העדיפו לישרף בתוך האש ובלבד שלא יגרם "איזו מה שהוא" של בושה לזולתם. ובזוה"ק (במדבר קעא:) מסופר שרצו לעשות משפט לתלמיד קטן על אשר גרם בגמרא לחבירו שיתבייש בשאלותיו הבטלות לפני רבו וחבריו. ע"ש.

הרי לנו גודל הזהירות. ואזהרה זו צריכים לדעת מורים ומורות בבתי ספר ובסמינרים ובישיבות, ורבנים וכל אדם למקטון ועד גדול. והאלקים יביא במשפט על כל דבר כזה הבא בישיבות או בעקיפין. אבל הנזהר באלו, שלומו ישגא כנהר.